

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvétel:

Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "

Helyben készve átvétel:

Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 5 óráig
Kisregény utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
ragy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 12.

A nőgyűlés és Gerliczyné jubileuma.

(K. Gy.) A természet erői és törvényei alkotnak és teremtenek, rombolnak és pusztítanak. Az integráció és a dissolúció törvényei érvényesülnek. A társadalmak jöhetnek szervezettek és az evolúcionista szerint jó részben a belátás művei, mégis a viszonyok, körülmények, földrajzi helyzet, ethnographiai sajátosság és ethnikai fajlagos különbségek s a társadalom természetének erői s törvényei szerint alakulnak. A természeti erők itt is szervezkednek, épülnek, jogrendet és kulturát teremtenek az integráció vonalában, de rombolnak pusztulnak, csenevésznek, csökevény szerűvé válnak természetnek, sőt a pusztulás, dissolúció, egyéni s társadalmi, faji s nemzeti tönk képeit is mutatják. Bármilyen társadalom életfolyását, biológiáját vagy történelmét vegyük szemügyre, bármilyen sociologiai iskola, vagy a socialismus bármely fajanak ideológiája s utópiája érvényesüljön is; bármilyen történelmi materializmus állambölcselete szerint fogjuk is fel a jövő gazdasági társadalmát; a szenvedés, a szegénység soha sem fog eltűnni a föld színéről.

Eltűnhetik a köznyomor, de zuzott szív, tépő fájdalom, égő gyötrellem, szegény s elhagyott mindig lesz a világon.

A jótékonyosság, a szeretet jegyében született s megváltott világrend sebeire a krisztusi szeretetet, a keresztény szeretet olaját sohasem nélkülözheti.

A pogány társadalom fenéig megromlott. A kéj kerevein az átható ámbra illatát elűzte a halál és romlás szaga. A szeretet váltotta meg a világot s a keresztény szeretetben újjászületett világ gyógyította a sebeket iratos kenettel, enyhítette a világ sebeit, csitította fájdalmát, szenvedéseit. A keresztény szeretet enyhítette a középkor durvaságait, barbárságait, kegyetlenségeit, szabadtította fel a rabszolgákat és teremtette meg lépésről lépésre a szabadság intézményeit és vette meg a kultúra melegágyait.

Az új kor merkantilizmusa jegyében alakuló liberális gazdasági rendszerében még kiválóbb súlyjal bírt a keresztény szeretet és jótékonyosság.

A nőgyűlés, a biharmegyei és nagyváradai nőgyűlés nem pusztán eszme; a szeretet, a humanizmus, a jótékonyosság ténye. Negyven esztendő a jótékonyosság, a keresztény szeretet, a humanizmus negyven éves története. A nagy »ország« nevű megye kulturtörténetének, nemzetgazdasági és társadalmi politikai életének hathatós tényezője volt nem csupán a magán jótékonyosság vonalán, hanem intézményes biztosítékok révén — a szeretet és a hasznos socialismus jegyében.

És ha ünnepel a biharmegyei és

nagyváradai nőgyűlés, méltán ünnepel. Méltán öltözik ünnepelelt díszbe, tiszteli meg táklyásmenettel, ünnepeles hálaadó istentisztelet tartásával, közgyűléssel, arcképleplezéssel és bankettel önmagát és alapozását, negyven év óta elnökét, szervezőjét, az alkotó művészt, a lelkesítő apostolt, a behizelgő szavú evangelistát, özv. báró Gerliczy Félixét született Korniss Lujza grófnőt. Ki maga első sorban volt osztályosa fenékelte koncepcióinak és bár szerencsés volt munkatársai kiválasztásában, a szerző, gyűjtő, lelkesítő munkából mindig derekasan kivette részét.

A munkatársak üdvözlik a szeretet ősz fűrtü apostolát, ki keresztény szívelelke minden dobbanásával szolgálta hitet, szeretettel, lelkesedéssel az agitátorok ékesszólásával és az organizáló szellemek szervező erejével szolgálta a jótékonyosság és a socialreformok szent ügyét.

Üdvözölnek azonban főúri nemes matróna árváid, szegényeid és pártfogoltaid ezrei is, kiknek hálaökönyei s imái elkísérnek Isten trónja elé... Szeretted művei ércnél maradandóbban vésik nevedet alkotásaid, gondjaid, aggodalmaid s szerelmeid intézményeibe. Az erő s anyag nem vész el; az eszme, az érzélem, a jóság is örök. Halhatatlan eredményeiben, hatásaiban, következményeiben e földön; önmagavalóságában, egyé-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Báró Gerliczy Félixné.

Irta: Kozáry Gyula.

Nem dal, nem regényes ének, minék keretében illik őt magasztalni, hanem óda. A jótékonyosság epopejája drámai fordulatokban gazdag élete.

Nem ismertem fiatalkorában, csak a nőgyűlés jegyzőkönyveinek fakult foliánsait forgatom, de most elnézem azt a beteg szervezetet, e megtépett, szenvedő lelket az átélte kálváriák után. Ha az egyesület ügye kerül szóba, a jótékonyosság, szeretet, a humanizmus lelkes igéit hallgatja, fellobog a régi tűz szemében, meggörnyedt alakja kiegyenesedik, s a hetvenöt éves aggastyán leányos könnyedséggel jár nyilegyenesen gyermekei s szegényei között... Karácsonyestén, amidőn a keresztény szeretet és áldott keze munkája gyújt lángot a karácsonyfa alatt és osztogatja az ajándékokat kis árvái között.

* Maga készíti, köti gyenge kezeivel egész éven át a téli ruhát s képes könyveket.

A lángész megdöbbsent, csodálatra int; magányos csillag, mely tündökölni s nem egyesülni vágy. A nagy szív megindít, elbájol, lebilincsel. Láttára könyek lopóznak a szemembe és még haló porában is csókolom. A nagy szívből jönnek a nagy gondolatok, mondá Vauvenargues. Ha választanom lehetne, szobrot nem a lángész, hanem a nagy szív tiszteletére emelnék.

Göncruszkai gróf Kornis Lujza, Mária, Anna született 1831. május 31-én Telegden. Atyja gróf Kornis Károly, anyja Haller Anna grófnő voltak. A Gerliczy-ház mellett levő honvédkiegészítő parancsnokság épülete Haller-ház volt; itt laktak nagyszülei. A telegdi pompás kastély és a gyönyörű park kiirthatatlan betűkkel irták be ifjúkori benyomásait a grófnő szívébe, melyek himes virágain képzelete ma is elmereng. Ezen képekre aggkorá emlékezete ünnepelni vissza-visszatér.

1848-ban, midőn a magyar nemzet Kossuth lángszavára tegyvert ragad, jegyzi el a főúri világ egyik legelőkelőbb gavallérja, báró Gerliczy Félix. Az angol követ így ír Mária Teréziáról: A főhercegnő erős lelke dacára gyengéd szerelmmel viseltetik a lotharingiai herceg iránt. Éjjel őt látja álmában, nappal felőle beszél

udvarhölgyeinek, úgy hogy nem valószínű, hogy valaha elfeledje a férfit, kiről azt hiszi, hogy neki van szánva (Robin Coxe-nál History of the house of Austria V.) A grófnő házassága ha nem is romantikus házasság, de boldog volt. Nő volt nemének egész gyöngédségével, boldog, szeretett és szerető hitves.

A negyvennyolcas és kilences események mély és kiirthatatlan benyomásokat gyakoroltak finom idegzetű lelkére. A lefolyt események, nemzete vértanúsága, a háborus idők borzalmai a kegyetlenségek, az idők véres jelenetei és tragikuma olyan lelkes magyar honleányt neveltek a grófnőből, ki férjének sugalmazója volt a társadalmi és megyei közéletben való szereplésében. Az ötvenes évek reacionárius irányával szemben — írja nekem unokája Des Echeolles Gilbert — a nemzeti érzés föllendítésében és ápolásában (magyar viselet, társas összejövetelek, kaszinó alapítása, melynek nagyatyám 30 évig elnöke volt stb. vezérszerepet vittek. A megrendítő szabadságharc drámai véres, de dicsőséges és felemelő képeihez, valamint ama jelenetekhez, melyek az ő házukban tolytak le, emlékezete és érzése gyakran visszatér. E képek nem csupán elmerengésének tárgyai, melyeknek szomorú, de dicsőséges képeire aggkorá

Eigner Ede és Társa

cipő különlegességek áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Kobrak cipők

egyedüli raktára!

Nagy választék női- férfi- és gyermek cipőkben a legegánsabb és legjobb kivitelben.

Szolid kiszolgálás!

1752. Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695 szám.

niségében, mint személyes cselekedet az örök Biró előtt.

Isten áldjon meg gyermekeidben, véred s eszményeid örökösében és unokáidban, a jövő katolikus társadalmának és szeretetintézményeinek leendő apostolaiban!

Negyven év a jótékony terén.

Özv. br Gerliczy Félixné ünneplése.

A kedvezőtlen, esős idő dacára impozáns tömeg gyülekezett össze tegnap a Szent László-terén, hogy részt vegyen abban az ünneplésben, amelyet Nagyvárad egész társadalmára rendezett a Nagyvárad és Bihar megyei Nőegylet nemes szívé elnöknője özv. báró Gerliczy Félixné iránt, aki negyven év óta jótékony működésével valóságos nemtője volt a szegényeknek és árváknak, gyámoltalanoknak és elhagyottaknak.

Az ünnepség lefolyásáról a következő tudósítás számol be:

Már 8 órakor kezdett gyülekezni a közönség a Szent László-terre, ahonnan a fáklyás menet elindulandó volt özv. báró Gerliczy Félixné lakásához, hogy ünnepelje a Nőegylet nemes lelkű elnöknőjét.

A fáklyásmenetet fél 9 órára Jellinek Géza elrendezte, úgy hogy a menet megindult a térről. Elöl haladt Réz Bertalan rendőrbiztos parancsnoksága alatt két lovasrendőr, utána egy cigány zenekar, majd a Kath. Legényegylet dalárdája és a Református dalárda, ezt követte hosszú sora két oldalt a fáklya vivő embereknek. Közül, két oldalt és a menet mögött impozáns tömege a közönségnek. A menet cigányzene mellett a Fő-utcán végig vonult özv. Gerliczy Félixné lakása elé. A villamos közlekedés és kocsiforgalom megáll, amerre a hatalmas tömeg elhaladt.

9 órakor ért a menet az ünnepelt háza elé, ahol erre megnyiták az ablakok és az

egyik ablakban megjelent özv. báró Gerliczy Félixné jóságos alakja.

A közönség lelkesen megélvezte megjelenésekor. Erre a tömeg elhelyezkedett és az egész közönség, a férfiak kalaplevéve énekelte a Szózatot.

Utána a Kath. Legényegylet énekelt egy gyönyörű üdvözlő éneket és még két más dalt, melynek bevégeztével dr. Stokker József a szívet közvetlen hangján, meleg érzéssel a következő beszédet intézte az ünnepelthez:

Méltóságos Asszony!

Szép az élete minden embernek, aki hiven betölti az állását, hova rendeltetett. Szép a férfié, midőn hazájáért félelmet nem ismerve harcba száll, halálos sebeket osztva, vagy kapva. De százszorta szebb a nőé, aki a harcoló férfiak után menve, bekötözi a harcosok sebeit és az irgalomnak eme munkájában még azt sem nézi, hogy a sebesültek közül melyik volt honfitársa, melyik ellensége.

Százszorta szebb a nő műve, mert forrása az igazi altuizmus, az emberszeretnek, irgalomnak legszebb ösöke érzése. És ez a szeretet nem ismer meliétekinteteket, korlátokat: kiterjed minden emberre egyaránt.

Ennek a legszebb emberi érzésnek alkotásai azok, melyeknek célja a társadalom elhagyottjainak, gyengébbjeinek istápolása. Nagyön természetes, hogy ilyen intézményeket létrehozni, fejleszteni, felvirágoztatni csakis az igazán nagy, nemes érzésű női szív képes.

Bihar megyének és Nagyváradnak is van egy ilyen szép emberbaráti intézménye: az Erzsébet leány-árvaház és az ezzel kapcsolatos menház. Negyven évvel ezelőtt jött létre a semmiből, s ma már egy kiterjedt, virágzó humanitárius intézmény, melynek áldozatait sokan sokan élvezik.

Megteremtője, fejlesztője felvirágoztatója egyedül Méltóságod volt. Mily áldásos, tiszteletgerjesztő volt eme működése, mutatja a mai nap.

Nézzon végig soraikon, Méltóságos asszony! és maga előtt fogja látni Bihar megye és Nagyvárad egész társadalmát, foglalkozásra, nemzetiségre, vallásra tekintet nélkül. Es mindnyájunkat egy gondolat, egy érzés hozott itt

össze: tiszteletünket, hódolatunkat akarjuk kifejezni az igazi emberszeretnek eszményképe, a könnyeket mindenütt felszárítani törekvő női szív előtt Méltóságod előtt. Megjelenésünkkel, ünnepelésünkkel azt akarjuk dokumentálni, hogy mi megértettük szívének mindenkor nemes, magas intencióját, melyért a társadalom csak egyet adhat: az elismerésnek, köszönetnek, soha el nem múló hálának őszinte nyilvánítását.

Fogadja ezt el tőlünk oly szívesen, mint a mily igaz érzéssel mi nyújtjuk.

Méltóságos Asszonyom! Az igaz ember szíve oly gazdag érzésekben, hogy az ajak azt mind kifejezni képtelen. Ha órákig beszélnek is, még akkor is abban a uegygyűződésben lennék, hogy felét sem mondtam el annak, a mit ami hálánk, köszönetünk kifejezéséeként elmondanom kellett volna.

Ha a vallásos ember lelke felmagasztosult érzésektől túlarad, akkor imádkozni kezd. Mert az ima az emberi léleknek legszebb költészete, az emberi nyelvet meghaladó érzéseknek, az Istent megközelítő gondolatoknak egyedül alkalmas kifejezési módja.

Méltóságodért sokszor imádkoztak már azon elhagyottak, árvák, kik fáradságot nem ismerő, áldozatoktól vissza nem riadó nemes lelkének áldásaiban részesültek, kiket szeretetteljes gondozása az elzűlléstől, megsemmisüléstől megmentett.

Ezen ünnepnapon, angyali munkálkodásának negyven éves évfordulóján a társadalom, mindenredü és rangu embere imádkozik Méltóságodért a szeretetnek, irgalomnak, charitásnak egy igaz Istenéhez, kérve őt, hogy özv. báró Gerliczy Félixné Kornics Lujza grófnőt, az elhagyott árváknak igazi nemtőjét soká, igen soká éltesse.

A beszéd közben sűrűn hangzott fel az éljen, az ünnepelő közönség nagybecsülésének, hálájának és szeretetének őszinte kifejezéseiként.

Dr. Stokker beszédére az ünnepelt helyett és megbizásából unokája, br. Gerliczy Ferenc fia, Félix báró mondott a lélek keresetlen szavaival az ovációkért megleghangu köszönetet. Körülbelül ezeket mondta:

Tisztelt Polgártársaim! Engedjék meg,

emlékezete, mint a fáradt madár pihenni visszatér, de hazafias lelkesedésének forrásai, rajongásának tárgyai. Varázsukat a nemzeti történelem e dicsőséges lapjai antul kevésbé vesztették el a grófnőre nézve, mivel ifjúkori élményeken és benyomásokon alapszanak.

1849-ben nagypénteken volt esküvője és ez idő óta a nagyvárad Gerliczy-ház szeretett lakója a bájos, ifjú asszony. Esterházy István gróf többet magával menekülve Erdélyből — a ház pincéjében nyerne rejtekhelyet, — továbbá Teleky Sándor gróf, Teleky Blanka grófnő unokánővére a nagyvárad vár foglya volt. A fiatal grófnő gondoskodott élelmezéséről. Ezen ételneműket szigoruan ellenőrizték, nehogy levélben összeköttetést tarthasson fönn övéivel és híveivel, apróra vagdalták, bár mégis sikerült közlekedniük. A vörös sipkások zászlószentelésénél ő volt a zászlóanya. Férje sokáig hatósági felügyelet alatt állott és Budapest határain kívül, hol ekkor a most is fennálló Gerliczy-házban, — melyet fia Gerliczy Ferenc báró Louis XVI. stilben mesés fénnnyel berendeztetett — laktak, nem volt szabad távoznia.

Még 1860-ban is úgy állott az ügy, hogy a császár és Deák Ferenc is kivihetetlennek tartották a kiegyezést. A Schmerling-féle Verschmelzungstheorie volt az uralkodó felfogás, hogy Magyarországot beolvassza a birodalmi alkotmányegységbe. Az országgyűlés összehívása csak alkotmányos s újabb abszolutizmus kísérlete.

Schmerling bukása az abszolutizmus bukását jelenti. Egybehívják az 1861-iki országgyűlést, ősi szokás szerint és a világ előtt mondandó esküfogadással, mely szeretett Magyarországnak és hozzá a kapcsolt részeknek királyi kötelme hű teljesítését, magának pedig

a magyar nemzet hű ragaszkodását minden időben biztosítja.

1861-ben a grófnő gyűjtést rendezett Bihar megye lelkes hölgyei között, hogy a megyét diszes lobogóval ajándékozzák meg, mely lekesitse főként a haladás és az alkotmányos szabadságért való küzdelemben. E gyűjtés közben Bihar megye nagylelkű hölgyei tetemes összeget áldoztak, hogy a lobogó költségei után fenmaradó összegből rakják le a bihar megyei nőegylet alapjait.

1862-ben tartották meg a közgyűlést, melyben elhatározták az egyesület megalapítását. A kormányhatóság azt akarta, hogy kormánybiztos ellenőrizze az egyesület működését, mit hazafias érzéstől indítva visszautasítottak. A grófnő erélye, utánjárása legyőzött minden akadályt, s 1866. ápril 20-án a magy. kir. helytartó tanács 30087, sz. a. kelt megerősítő záradékával a »Bihar megyei nőegylet« alapszabályait jóváhagyván, egyesületünk 1866. szeptember 17-én általános lelkesedés közepette az uttörés dicsőségével megtarthatta alakuló közgyűlését.

A szegénységet pusztán alamizsnával gyógyítani nem lehet. A társadalompolitikai gondolat vezette a grófnőt és egyesületét. Midőn az árvaleányok varrásra tanítását elhatározta s midőn ünnepelt elnöke 1868. július 1. előterjesztette azon indítványát, hogy Nagyváradon egy árvaházat állítson fel az egyesület s az ehhez szükséges alapítke beszerzése végett nagy sorsjatekot rendezzen. Az eszme gyújtott, lelkesített, hogy otthont teremtsenek azoknak, kiket otthonuktól fosztott meg az élet, hol vallásosságban és munkában nevelje fel azokat, kiknek az életben e kettő lesz egyedüli támaszuk.

A sorsjáték s a mükedvelői előadás eredménye lön, hogy 1871-ben megvásárolható volt

az árvák első otthona. A sorsjáték 4096 frt 45 krt., a mükedvelői előadás pedig 932 frt 50 krt. jövedelmezett.

1876-ban megvásárolta az egyesület az árvaház részére ama helyet, mely ma is árváink otthonául szolgál. Ez évben rendezett közvácsora 1072 forintot jövedelmezett.

1878-ban Egert és Miskolcot segélyezte az egyesület. Boszniában elesett magyar harcosok árváinak menhelyet és segélyt adott.

Az árvaház most már 16 árva befogadására alkalmas és a felséges király maga fogadta el a védői tisztet. Ünnepeles megnyitása 1879. szeptember 14-én folyt le Bihar megye és Nagyvárad előkelőségei és számos emberbarát részvétel mellett általános öröm és lelkesedés között.

Minthogy a boszniai hadjárat sok leánykát fosztott meg édes atyjától s életének támaszától, a nőegylet a császári és királyi hadügyminiszteriumnak azon ajánlatot tette, hogy elesett altisztek árvái közül két leánygyermeket teljesen díjtalanul, kettőt pedig mérsékelt díjazás mellett hajlandó felvenni az Erzsébet-árvaházba. Ez meg is történt.

Az újabb sorsjáték 4010 frt. 12 kr. tiszta jövedelmet hozott, minek hatása alatt a választmány 1883. december 22-én hálás köszönetet mondott a rendezés s a szép siker körül nagy érdemeket szerzett elnökek és Mezey Vilma választmányi tagnak.

Ő Felsége I. Ferenc József az 1890. év szept. havában gróf Szapáry Gyula és báró Orczy Béla kíséretében árvaházunkat legmagasabb látogatásával tüntette ki és újabb alapítványos helyre 300 frt. adományt tett. Az elnöknő felhívására ez alapítványhoz nemes emberbarátok járultak hozzá és Ő Felsége leg-

hogyan nagyanyám helyett, akit most ünneplésükkel felkerestek, az ő megbízásából én mondjak köszönetet. Hiszen én is e város fia vagyok, itt láttam meg az Isten napját 20 év előtt. Amidőn tehát megköszönöm ez őszinte ünneplést, nem mulaszthatom el kijelenteni, hogy ami jót a Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet művelt fennállása óta, abban nagy része és sok érdeme van az egylet első alapítótagjainak és kezdettől a választmányának. A jó Isten áldja meg mindnyájukat.

Báró Gerliczy Félix köszönő szavai után az ünnepelt teljesen elérzékenyedve és könyekig meghatva szólt:

— Ami jót tettem, azért tettem, mert Isten nagyon meglátogott és vigasztalásul adta lelkeknem, hogy jót műveljek azokkal, akik rá vannak utalva.

A tömeg meghatva ünnepelte e szavakra az elnököt.

A Református dalárda szépen előadott éneke után a közönség a Hymnuszt énekelte, mire a sokaság eloszlott.

Este az ünnepelt elnök hűzében lakomát adott, amelyen jelen voltak:

Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné szül. Gerliczy Stephanie bárónő, Szegedy Györgyné szül. Gerliczy Irma bárónő, báró Gerliczy Ferencné szül. báró Fejérváry Gizella, özv. Benois de Limonet Károlyné szül. Des Echerolles Kruspér Laura, Szegedy Gina, Szegedy Erzsébet, báró Gerliczy Margit, báró Gerliczy Erzsébet, báró Gerliczy Erzsébet, báró Gerliczy Félix, Des Echerolles Kruspér Gilbertné szül. Podmaniczky Emmy bárónő, Hutszhenreiter Ida, özv. Bozsikovszky Károlyné Szegedről, özv. Grunwald Henrikné, báró Karg Jánosné szül. Holler grófnő, Schwarcz Gézné szül. Beroldingen grófnő, dr Molnár Imréné, Dus Lászlóné, Butyka Lajosné, Sall Ferencné, Szentlélek Kálmánné, Busch Dávidné, Mezey Vilma, Batig Ferencné, özv. Géher Antalné, Miss O'Hara, Vértessy Andorné, báró Gerliczy Ferenc, báró Gerliczy Félix, br. Gerliczy István, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Glac Antal, Horváth Lajos, báró Karg János, Fetszer Antal, Novotny S. Alfonz, Miskolczy Ferenc, Rimler Károly, Nagy Miklós, dr Vucskics Gyula, dr Pácz Sándor, Kiss Kolozs,

Mellau István, Kozáry Gyula, dr Molnár Imre, Papp Miklós, Stark Gyula, Schwarcz Géza, dr Stocker József, dr Gyöngyössi István, Márkus László dr, Nagy Márton, dr Mártonffy Bogdán, Csete Lajos, gróf D'Orsay Ede, Böszörményi Géza, Vasady Lajos, Jelinek Géza, Vinkler Lajos, Ficsek Lajos, dr Adorján Emil, dr Mayer László, Butyka Lajos, Döry Ferenc, Mezey Mihály, Géher Lambert, Sas Ede.

A vacsorán nem voltak felköszöntők, csak úgy gratuláltak egyenként a vendégek az ünnepeletnek. A vendégek 11 óráig voltak együtt kedélyesen elszórakozva a vendégszerető házban.

Kossuth a fővárosban. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Herkulesfürdőről, hol három heti utókorán volt, tegnap este visszaérkezett Budapestre. A miniszternek a herkulesfürdői utókura nagyon jót tett és egész jól érzi magát.

A szerb kereskedelmi szerződés. A belgrádi nagykövet tegnap adta át Goluchovszky külügyminiszternek a szerb kabinet jegyzékét a kereskedelmi szerződési tárgyalások folytatása tárgyában. Illetékes helyen nem tartják kielégítőnek a jegyzék feltételeit és az alapot, melyen a szerződést megköni, vagy akár a tárgyalásokat folytatni lehetne.

Wekerle és Beck. A két miniszterelnök legközelebbi találkozása — mint Bécsből hiteles forrásból értesülünk — október hó első felében fog megtörténni.

Nagyvárad jövő évi virilisei.

Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap délután tartott ülésében állította össze Nagyvárad város jövő évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét.

Dr Hoványi Géza elnökle alatt Mezey Mihály, dr Berkovits Ferenc, Schütz Albert, dr Döri Ferenc tagok és dr Istvánffy István tb. tanácsnok mint előadó voltak jelen.

A választmány első sorban a felvett határozott, hogy a kereskedelmi és iparkamarai tagok közül, mivel az előbbi 5 éves ciklus már lejárt, az új kamara azonban még nem alakult meg, a régi, vagy az új kamarai tagok adóját számítsák-e kétszeresen. A választmány akként határozott, hogy bár nem alakult még meg az új kamara, de a választás jogérvényes volt s így az új tagok adóját veszi figyelembe a kétszeres számításnál.

Molnár Lajos (agrár adójának kétszeres számítását kérte, gazdasági oklevél alapján azonban adója kevés, különben is nem gazdasági akadémiái oklevelet, hanem csak a kassai gazdasági tanintézet régbizonyítványát mutatta be s ezért sem lehet adóját kétszeresen számítani.

Még néhány felszólamlás elintézése után megállapították a névjegyzéket.

A folyó évi virilisek csak 61-en voltak az év elején 62 helyett, mert Steiner M. Albertet nem vette fel a Kuria, de a 61 közül is elhalt kettő: Sável Kálmán és Munk Jakab.

Az összeállítás szerint a jelenlegi virilisek közül kimaradtak: Benedek Dávid, Friedmann Benő, Köblös Ferenc, Kolliner Dávid, Kugler Alkert, Mihály Pál, Ováry Sándor és Weisz Gábor.

Az új összeállítás szerint virilisi joga volna dr Hoványi Géza, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr Hoványi Gyula és dr Adorján Emil választott törvényhatósági tagoknak, akik azonban a virilisi jogot nem veszik igénybe. Ha a választott biz. tagságról ezek lemondának s mint virilisek akarnának a törvényhatóságban helyet foglalni, helyettük dr Gyémánt Jenő, Ternyei Antal, Stern Márton, Sebestyén Lajos és ifj. Berger Sámuel maradnának ki még.

A megállapított névjegyzék szerint új tagok lettek: Bárdos Imre, dr Waldmann Márk, Incze Lajos, Breider Ármán, dr Várnai Ferenc,

felsőbb engedelmével az alapítvány az ő felséges nevét viseli. Ez volt a 26-ik alapítványos hely.

Ezzel záródik a biharmegyei és nagyvárad nőegyesület 25 éves története.

A lelkes munka folyt, sőt köre tágult az azt követő 15 év alatt.

A daliás és magyar lelkes főúr, a kitünős családapa, a társadalom ünnepelet alakja, a szeretett híves b. Gerliczy Félix 1895-ben jobblétre szenderült.

Mária Terézia mondá: Az özvegyesség bűnbánat, előkészület a halálra Kell, hogy négy dolgot foglaljon magába: az urvacsora gyakoribb élvezését, sok belső imádságot, áhitat környeztet gyakrai olvasással, végre irtalmas cselekedeteket. Ez volt a báróné programja özvegyességében. E program vizshangra talált a szivekben.

1899. november hó 19. napján egykor örömrünk és büszkeségünk, ekkor már mérhetetlen fájdalomunk és gyászunk tárgyának — Erzsébet királynénak névünnepelet fényes gyászistentisztelet után létesítette a nőegyesület közadakozásból az Erzsébet ágyalapot s e helyre fölvetett egy árvaleányt, sőt a létszámot 26—30-ra, később ismét hárommal emelte, következőleg ez időtől fogva 33 árvaleányt nevel.

Ez évben érte az egyesületet elnökújében ama kitüntetés, hogy özv. báró Gerliczy Félixné a király I. osztályú Erzsébet renddel díszítette föl az érdem jutalmazásául és munkatársai épülésére.

1901-ben az Erzsébet leányárvaház zászlószentelő ünnepélyére készültek, midőn pár nappal az előtt az árvaház tetőzete késő este kigyuladt s lángok martaléka lett.

A tűzvész folytán elmaradt zászlószentelő

ünnepélyt ugyancsak ez év december hó 8. napján tartatták meg.

Női menházunk létesítése mellőzhetlenül szükségessé tette azt, hogy egyletünk alapszabályainak módosítása iránt a mélyen tisztelt közgyűlés elé javaslatot tegyünk, mert szükségesnek láttuk menházunk létesítésére nézve a magas kormány jóváhagyását is ki-
eszközölni, ezt pedig csak az alapszabályok módosításával eszközölhetjük.

1905. március 22. királyunk ő Felsége adománya következt a jótékonycélu államsorsjátékból 10483 kornna 70 fillér; néhai Andrányi Lajos hagyománya 1000 korona, a megyéspüspök 400 kor. új adománya, az elnök 1524 korona gyűjtése. Ez évben a közgyűlésen jegyző felolvasta a módosított s a kormány által jóváhagyandó alapszabályokat, melyeknek változását a női menház létesítése tette szükségessé.

Most következett a megható jelenet. A közgyűlés tagjai által aláírt indítványt olvassa fel a jegyző, mely szerint az egylet által létesített női menház »Lujza-menház« nevet nyerjen s e cím a menedékház homlokzatára jöjjön. A grófnő, kinek eszméje, terve volt s kinek köszönhető a siker oroslán része e házban páratlanul álló társadalomvédelmi intézmény fennállásában, szerénységében tiltakozik nevének s szívének megörökítése ellen. Mégis általános öröm s lelkesedés között határozatba mén.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet eme vázlatos története csupán keret, melyet a szeretett szelidlelkű apostolainak működése tölt be tartalommal: a jótékonyág szeretet s áldozat igéivel és tényeivel. Az apostol s igehirdető a grófnő volt. Csak csontváz e szerény

történet, melyet a negyven év életárama töltött be eleven vérkeringéssel, étellel, ideálokkal és a szépség s jószág cselekedeteivel. Az élet ütőere s tüzhelye a grófnő szívében van.

III.

Társadalmi kötelességei, nagyarányu apostoli munkája, a szeretet hadseregének, táborának szervezése, a csaták elrendezése és a győzelem kivívása közben, melyekben nem volt legyőzött, csak győző, nem folyt vér, csak a könnyek száradtak fel és a szív vércseppjei szikkadtak fel, példás szeretettel, rajongással viselkedett csládja, gyermekei s unokái nevelése iránt.

Anyja, eszményi anya a grófnő. Mély és kiapadhatatlan lelki forrása a hön buzgó anyai szeretetnek és gyöngédségnek. Mária Terézia elvét követte fia nevelésében, ki utasításaiban fiának a következő tanácsal szolgál: »Fiamra nézve az első s legszükségesebb, hogy alázatos szívvel legyen meggyőződve Isten mindenhatóságáról, hogy őt szeresse és féljen tőle és igazi keresztény gyakorlatokból és kötelemekből merítse a többi erényt.« A grófnő fia, br. Gerliczy Feri* az igazi magyar főúr, nagybirtokos, férj és családapa mintaképe, a nagyvárad kath. kör buzgó és tiszteletreméltó elnöke. Két felnőtt fia: Dezső és Vince, ifjan s tragikus halállal multak ki. Az egyik Deszken vadászat közben, a másik Kassán mult ki tragikus halállal — Leánygyermek: 1. özv.

* Gyermekei: br. Fejérváry Géza, Magyarország miniszterelnökének szépséges leányától, Gizellától; Félix, Margit, Erzsébet s Felicie és István ikertestvérek.

Wegner Odön, Molnár Henrik, ifj. Ullmann Izidor, Kiss Károly, Sonnenwirth Simon és Kiss Elek.

Az 1907. évre megállapított legtöbb adót fizetők névjegyzéke e szerint a következő:

Aufricht Mór, Bárdos Imre, Bartsch Sándor, Bognár Sándor, Breider Armin, Deutsch K. I., Diósi Lajos, Farkas Izidor, Fábry József, Fleischacker Gyula, dr. Grósz Menyhért, Gutt-Mann József, dr. Gyémánt Jenő, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Incze Lajos, Incze Lipót, Kiss Elek, Knapp Sándor, Kiss Károly, Kepes Ignác, dr. Kurländer Ede, Lévy Zsigmond, Levitter Miksa, dr. Munk Béla, dr. Miheli Lajos, Molnár Henrik, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, Moskovits Adolf, dr. Moskovits József, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Mór, ifj. Noskovits Mór, Moskovits Miksa, Moskovits Farkas, Müller Salamon, Nyiri György, Oláh Ferenc, Papp György, Plesz Aron, Poyvár János, Pékánovics Imre, Rendes Vilmos, Rádl Odön, Rendes Szidor, id. Rimanóczy Kálmán, ifj. Rimanóczy Kálmán, Sebestyén Lajos, Sonnenwirth Simon, dr. Sonnenfeld Zsigmond, dr. Schweiger Ede, Sal Ferenc, ifj. Ullmann Izidor, Várnai Ferenc, Waldmann Márk, Wegner Odön, Weinberger Jakab, Weiszlovits Adolf.

Mezőtur mándátuma. Tóth János államtitkár, hogy kinevezték, lemondott a mező-turi választókerület mandátumáról. Most mint értesülünk, a kerület egyhangulag újra jelölte Tóth Jánost.

A mezőgazdasági kiállítás.

Borászati kongresszus. — Országos gazdagylés.

Mozgalmas napok lesznek a hét végétől kezdve Nagyváradon. Az annyi oldalról leki-csinyelt mezőgazdasági kiállítás oly nagy arányuak mutatkozik, amilyen kevés volt az országban. Az a buzgó fáradozás, amelylyel az intézők, minden nagyobb reklam nélkül a kiállítást előkészítették, páratlan siker eredményez.

A tegnapi állandó eső nagyban akadályozta ugyan a kiállítás területén a munkát,

Des Echerolles Kruspér Sándorné, ki eszméinek s eszményeinek méltó örököse, önálló s modern koncepciókban gazdag, ki nemcsak, mint a nőgyesület alelnöke özv. Grunwald Henriknével, méltó alelnöktársával, a biharmegyei és nagyváradai nőgyesület föllendítésében fáradozik, hanem a városi árvaház elnökségében előkelő tapintatával, finom eleganciájával, szívós erélyével és fáradhatatlan tevékenységével ez intézetet a kulturintézmények eszményi színvonalára emelte. 2. Szegedy Györgyné, Vasvármegye egyik legelső birtokosának, cs. és kir. kamarásnak példás hitvese, kit Vasvármegyében épügy, mint Biharban nyugodt, előkelő finom modoránál, műveltségénél fogva mindenki tisztel s kecsül. 3. Erzsébet, ki Podmanický Bélának volt hitvese, korán sirba ragadta a halál. Helyette gyermekeit ápolt, nevelte a nagymama odaadó gondnal, mélyszéges szeretettel és rajtok most is rajongó szeretettel csügg.

Unokái: Des Echerolles-Kruspér Laura, Benoist Károly de Limonet özvegye; ifju Des Echerolles-Kruspér Sándor, Gilbert; Szegedy György leányai: Gina és Erzsébet; báró Podmanický Béla, Emmi és Károly; Feri gyermekei: Felix, Margit, Erzsébet, Felicie és István.

Dédunokája: Benoist Gaston de Limonet. Az egész főrangú családot a nagymama nemes szive, jótékony lelke, izzó Isten- és ember-szeretete, lelkes honfui érzése s fajmagyarsága jellemzi

de a szorgos kezek azért nem pihentek. Még két nap van az előkészületre s ezt az időt nagyon fel kell használni, hogy minden rendben legyen a megnyitásra.

A kiállítás látogatottságát nagyban emeli, hogy ez alkalomból itt gyűlnek össze kongresszusra a magyar szőlősgazdák országos egyesületének tagjai, a legkiválóbb magyar bortermelők s ugyancsak ekkor tartják Nagyváradon a magyar gazdák az országos gazdagylést. Mindkét kongresszus impozáns lesz, a bejelentésekből és a tárgysorozatból ítélve. A gazdakongresszusra már eddig közel 300 birtokos és kiscsajda jelentkezett az ország minden vidékéről; képviselve lesznek az ország legtekintélyesebb gazdasági egyesületei.

Biharmegye minden nagyobb gazdái bejelentették részvételüket. Az ország más vidékéről jelentkezett birtokosok közül közöljük a következőket:

Ifj. báró Nopcsa Ferenc Budapest, Kende Zsigmond Nagyrózse, Meskó Pál Budapest, Kulinyi Márton Erdőtarcsa (Nógrád), Leveleki Géza Nagykálló, Szentkirályi Zoltán Göröcsöny, Kiss Ernő Zilah, Lestyán Adorján Debrecen, Borhi György Gyöngyös, Szepsey Zsigmond Gihard, gr. Desseffy Aurél Budszentmihály, Békésmegyei Gazdasági Egylet, A Krassó-Szörényi Gazdasági Egylet képviselői, György Endre Péterfalva, Rázzó Imre Magyar-Ovár, Hirschler Sándor N.-Topolovec, Desseffy Kálmán, Aurél és Manó Nyirábrány, Karácsony Imre Földes, Siklaky Iván Balassa-Gyarmat, Bernáth István, Förster Aurél Budapest, Vásárhelyi István Aranyos-puszt (Szilágym.) A szabdkai gazdakör képviselői, Tóth Imre Aroktó (Borsódm.) Cserer Lajos Kolozsvár, dr. Schlésinger László Tiszafüred, gr. Mailáth József Szlavonia, gr. Tisza Kálmán Csegöd-puszt, b. Gerliczy Ferenc Deszk, Arad m. gazd. egylet 7 taggal, Pethes Antal és László Jászapáti, Györgyei Odön Tiszaszentimre, Petőczy Dezső (Zemplén), Klobusitzky Béla, Bleuer Jenő Szászberék, Füredi Lajos Budapest, Glac Antal, Feiler József, gr. Tisza István, gr. Zselénszky Róbert Temesújfal. A kecskeméti gazd. egylet 3 taggal stb. stb

A kiállítás fontosságát és fényét emeli *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter személyes jelenléte, ami fokozza nemcsak a rendezőség buzgalmit, de hatványozza a kiállítás iránt az érdeklődést.

Itt adjuk közre a kiállítás rendezőségének abbéli értesítését, hogy a kiállítás megnyitása szombaton, e hó 15-én nem délelőtt 11 órakor, hanem 11 óra előtt és fél 11 óra után lesz és hogy a gazdasági egylet tagjai és a kiállítók részvételi jegyeiket a kiállítás irodájában átvehetik.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTÓ.

Szept. 12—13. Gerliczyné jubileuma.
Szept. 13. Városi közgyűlés.
Szept. 15. A kiállítás megnyitása.
Szept. 15—23. Kiállítás Nagyváradon.
Szept. 15—16. Löverseny Nagyváradon.
Szept. 16—17. Országos borászati kongresszus.
Szept. 18—19. Országos gazdakongresszus.
Szept. 19. Meggygyűlés.
Szept. 23. A kiállítás bezárása.
Szept. 23—26. A VI. kath. nagygyűlés Budapesten

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket

mielőbb beküldeni szíveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Radu püspök itthon.** Mint értesülünk, dr. Radu Demeter görög katolikus püspök, Biharfüredről, hol a nyarat töltötte, tegnap este hazaérkezett Nagyváradra.

* **Szmrecsányi püspök látogatásai.** Tegnap d. u. dr. *Szmrecsányi* Pál püspök két látogatást tett a városban. Meglátogatta özv. báró *Gerliczy* Félixné, a kinek jubileuma alkalmából isszerencsekívánatait fejezte ki, azután *Glac* Antal főispán multkori látogatását viszonozta.

* **Ő felsége koszoruja.** O felsége megbízásából ma, szerda reggel Ferenc Ferdinánd főherceg megkoszoruzta az 1866. évben történt tengeri ütközetben elesettek szobrát, amely a liszai temetőben van felállítva. A koszoru amelyet Bécsből tegnap magával vitt, babér palma, orchideák, rózsza és szegfűből van összeállítva. A hatalmas koszorun két széles selyem szalag függ. Az egyik a királyi ház színét piros-fehér, a másik az osztrák fekete-sárga színt viseli. A szalagon a következő felírás olvasható: »I. Ferenc József — 1866—1906.«

* **Panasz a villamos mű lassúsága miatt.** A közönség köréből vetették fel azt a kérdést, hogy miért foglalkozik Nagyvárad város villamos műve magánfelek magánrendeléseinek elvállalásával, ha a munkálatok pontos elvégzésére nem ér rá? Eppen a napokban fordult elő, hogy egyik megrendelőt három nap óta biztatja a villamos mű, hogy kiségit a sötétségből, melyben a rövidzárlat juttatta — s az illető ur tegnap már harmadik este gyertyafény mellett elmélkedik Nagyvárad város villamos művének kiváló gyorsaságáról. Azt a kérdést vetette fel az illető ur, hogy miért csinál ilyen körülmények közt versenyt a városi villamos mű a helybeli iparosoknak? Bizonytal azért, hogy a villamosság korában is megmutassa, mennyi bölcsesség van abban a régi jó mondásban, hogy lassan járj, tovább érsz.

* **Telepítések a hegyen.** A mai városi közgyűlésen kerül tárgyalásra a vasuti állomás mellett tervbe vett nyaralók építésének ügye. A főmérnök a nyaralók építését és a telkek parcellázását megakarja akadályozni, dacára, hogy a főügyész és a jogügyi szakbizottság kifejtette, hogy a mai szabályrendelet alapján a város sem a parcellázást, sem a házak építését meg nem akadályozhatja, mert ez már a tulajdonjog korlátozása lenne. Különben is a mai méregdrága házbérek mellett csak előnyös a lakosságra, ha a legegészségesebb helyen: a hegyen épülnek megfelelő egészséges lakások. Ezt még a városnak elő kellene mozdítani. Hiszen csak fontosabb a közegészségügy, mint a főmérnök drága, a város vagyoni viszonyait parhorreskáló nagyra törő tervei. Vagy helyesebb, ha a lakosság a régi nedves, dohos lakásokat veszi igénybe. A törvényhatóság bizonyára tudni fogja a mai közgyűlésen, hogy a jog álláspontjára helyezkedjék-e, vagy biztosan veszített pereknek tegye ki a várost. A jog minden főmérnöki erőszakkal szemben is csak jog marad.

* **Megérdemelt kitüntetés.** *Leitgeb* Imre jeles gazdász, derecskei birtokos külföldi tanulmányával kiérdemelte a magyar gazdák elismerését. Hasznos működését most legfelsőbb helyről is elismeréssel honorálták. Őfelsége *Leitgeb* Imre külföldi gazdasági szaktudósítónak, ezen minőségében szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozta.

* **Uj egyetemi tanárok.** A király ki-nevezte *Tangl Ferencet* az általános kórgyógy-tan, dr. *Preis Hugót* a bakteriológia nyilvános rendes tanárává a budapesti tudományegyetemen; dr. *Zsolnai Gyulát* a magyar nyelvtudomány és nyelvészet s dr. *Dési Lajost* a magyar irodalom rendes tanárává a kolozsvári egyetemen; dr. *Kolozsváry Bálintot* az osztrák magánjog tanszékére rendkívüli tanárrá a kolozsvári egyetemen.

* **Képkiallítás a kaszinóban.** Erdekes művészi becsü képkollekció van kiállítva jelenleg a Biharmegyei Casinó kistermében. Münchenben élő hazánkfi: *Markó József* akadémiai festőművész hosszabb tanulmányutat tett a Tár-rában s hazautaztában mintegy 25 darabból álló képkollekcióját kiállította. A táj- és genre képekből álló csoport igen értékes munkákat tartalmaz s érdemes a megtekintésre és megvásárlásra. Az érdekes kiállítást nem kaszinó-tagok is megtekinthetik.

* **Tantestületi képviselő.** A községi polgári fiu- és leányiskolák tantestületei tegnap délután gyűlést tartottak. A gyűlésen egyhangulag *Oó Dezsőt*, a polg. fiu iskola egyik agilis tagját választották meg az iskolaszékben való képviselőtükre a jelen ciklus tartamára.

* **Tanítói könyvtár.** A községi iskolai tanítói könyvtár ma délelőtt nyitják meg. Hentekint egyszer, csütörtökön délelőtt 10—12-ig lesz nyitva a tantestületi tagok számára.

* **Kölcsönös áthelyezés.** A nagyváradi kir. törvényszék elnöke *Peha József* székelyhídi járásbírói és *Döge Lajos* nagyváradi kir. törvényszéki hivatalzókat saját kérelmükre kölcsönösen áthelyezte.

* **A szabadságos megyei hajduk.** Biharvármegye székházában a hajduk közt általános az elégedetlenség. Ugyanis több vármegyei hajdu a szabályzatban biztosított szabadság idejét most egyszerre fogja kivenni. A szabadságos hajduk az egészségük helyreállítására nyert szabadságidőt pénzkeresetre fordítják. Mindannyian bizonyos napdíj mellett már szerződve is vannak egyes egyesületekhez, melyeknek most emberekre van szükségük. Az odahaza maradt hajduk pedig az eddigi túl sok munkájuk mellett így kénytelenek végezni a társuk dolgát is. Most mikor már vége van a tisztviselők szabadságidejének a hajdu napi munkája megkétszereződött, e megnövekedett munkához most hozzá járul a társaik kötelezettsége is, szóval most négyszer annyi dolguk van, mint a nyáron volt, pedig akkor sem pihentek. Bizonyára az illetékesek tekintetbe fogják venni a körülményeket és a hajdukat nem egyszerre, hanem külön-külön fogják szabadságotolni.

* **A közigazgatási tanfolyamnak.** A nagybecskereki közigazgatási tanfolyam igazgatósága most kérelemmel járult a megyei és városi törvényhatóságokhoz, hogy a tanfolyammal összekötött tápintézet részére a törvényhatóságok némi segínyt nyújtsanak. A kérelem támogatására megemlíti az igazgatóság, hogy a közigazgatási tanfolyam szegény sorsu hallgatói nagyobb részt teljesen díjtalanul, vagy aránylag igen kevés díjért részesülnek a tápintézetben ellátásban. Az alapítvány, melynek jövedelme volna hivatva fedezni a kiadásokat, a folyton növekvő hallgatóság igényeit nem tudja kielégíteni. A kérelem tegnap érkezett meg, úgy a megyei, mint a városi törvényhatóságokhoz.

* **Jóváhagyott póthitel.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi költségvetés egyes tételeinél előállott tulkiadások fedezésére 14,000 korona póthitelt szavazott meg, amelyet a többi rovatoknál elérendő megtakarításokból fizetve vissza a törzsvagyonalapnak. A belügyminiszter a póthitelt jóváhagyta.

* **Halálozás.** Oszinte részvétellel értesülünk a gyászesetről, mely *Kiss Sándor* berettyó-ujfalui anyakönyvvezetőt és családját sújtotta, 11 éves kis fiuknak: *Endrének* korai

elhunyásával. A kedves gyermek hült tetemeit tegnap délután nagy részvét mellett helyezték öröknyugalomra.

* **Megfelebbezett előjáró-választás.** Kardó községben az elmúlt hó 27-én volt megtartva az előjárói tagok megválasztása. A választás alkalmával *Marián Mitru* lett megválasztva bírónak. A község lakosságának egy része nem volt megelégedve a választással s ezért tegnap megfelebbezték az egész választást, mert ők *Hóra Györgyöt* akarják bírónak.

* **A házi iparért.** Már régebben megindult *Vaskóh* és *Belényos* környékén egy mozgalom, melynek célja volt a házi ipar meghonosítása és fellendítése. Egy bizottság is alakult ugyanakkor, melynek célja volt a fenti mozgalom érdekeinek megvédése és gyámolítása. E gyámolító bizottság mindjárt megalakulása-kor kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez, hogy a házi ipar fellendítéséhez illetőleg megalapításához a szükséges segínyt díjtalanul nyújtsa. A kereskedelmi miniszter tegnap válaszolt leiratában e kérelemre. Leiratában mindenekelőtt a gyámolítóbizottság megalakulását, valamint a bizottság szervezeti szabályzatát tudomásul veszi a miniszter. Egyidejűleg értesíti a bizottságot, hogy a házi iparosok által szükségelt nyersanyag nagyban beszerzésére, keresésére kellő utasítást fog adni. Az iparosok részére 6000 korona segínyt engedélyez tárcája terhére. Mindezekkel szemben azonban bizonyos kötelezettségeket határozott meg a kereskedelmi miniszter melyeknek alá kell magukat vetni a házi iparosoknak.

* **Sziven szurt bíró.** Somogyból jelentik, hogy *Kámán György* kónyi községbíró összeszólaikozott *Fejes Takács György* gazdag polgárral. A vita hevében *Kámán* pofonvágtta *Fejest*, mire *Fejes* a bicskáját *Kámán* szívébe szúrta, aki rögtön meghalt. *Fejest* letartóztatták.

IRODALOM.

Uj hittani tankönyvek.

Három jeles középiskolai katolikus hittani könyvről adunk hírt.

Az első ugyan még nem jelent befejezett tény, csak jelzi a könyv megjelenését. Ez pedig a középiskola azon könyve, melyet nagyon régen vártunk, mióta csak a püspöki kar megbízással *Viltojláth* püspök elnöksége alatt kiküldött katekizmus revidáló bizottság megkezdte működését. Dr. *Pokorny Emanuel*, mint az országos katekizmus bizottság előadója közölte még a múlt hónap közepén, hogy az átdolgozott és illusztrált *Kis Katekizmus* augusztus hó végéig meg fog jelenni az esztergomi főegyházmegyei hatóság engedelmével, még pedig kötve, 56 fillér árban a Szent István Társulatnál. Sajnálatos dolog ugyan, hogy még nem olvashatunk, vagy hallhatunk az egész országban általános és egyöntetű használatra most már elrendelt kátéről, mi a káté reviziójának egyik legnagyobb célja volt. S bár nem tudjuk, fog-e a püspöki karnak egyöntetű határozatát tartalmazó rendelet napvilágot látni az új *Kis Katekizmust* illetőleg, két dolog bizonyos lehet előttünk. Először bizonyos, hogy érvényesen használható tankönyv. Mert jóváhagyása van. Másodszor bizonyos, hogy a régi káténál jobb: Ezen ítéletünket pedig alapíthatjuk azon párhuzamos közlésre, mely az »Egyházi Közönyben« a régi és új kátéből elejétől végig megjelent. De alapíthatjuk azon nyilvános vitára is, melyet a Religióban az új káté előadója *Csekó*, egri kanonokkal folytatott. Saját tapasztalásunk s a vita eredménye egyaránt az új kátének kedvezőbb, mint a réginek. Az új káté behozatala középiskolákba sürgős feladat. Minden tudomány halad tankönyveiben, a hittudománynak sem szabad elmaradni. — Az 1906—907. tanév komoly munkája még nem kezdődött meg a középiskolában, kérni kell az új *Kis Katekizmust*, meg kell annak a napokban jelennie. Jobb egy hetet várni s egész éven át a jobb tankönyvet használni.

A másik két könyvről szintén *Pokorny* hira-dása szól s ezeknek egyszersmint szerzője is. *Pokorny*nak közismert a szertartástana. Ez azonban elfogyott s a második kiadás egészen más tartalmában, beosztásában, kiállításában és címében. Címe: *Kisebb szertartásten* (középfokozatu iskolák használatára.) Tartalma mód-szeresebb, mi legfőképen beosztására áll, amennyiben a fontosabb részt teszi előre a szent cselekményekről (sztmise, sztségek stb.), azután az ünnepkörökről s végül a szentelt helyekről. Kiállításában izléses dolgok a szöveg közé nyomott egyenlő nagyságu képek s előnyös az apró betűk kevesbedése. Föltétlenül legjobb középiskolai lyturgikáknak kell tartanunk.

Végül szólunk *Pokorny* új könyvéről: *Katolikus Hittanáról*.

Pokorny *Katolikus Hittana* (a községi iskolák részére) különösen világos, érthető tankönyv. A kinyilatkoztatott tanításba oly szépen vonja be az ellentétes tanítást megfelelő helyén, (pl. *Luther*, *Kálvin*, *Zvingli*, *baptisták*, *anabaptisták*) hogy a tanuló könnyen megérti azt is, miért hangoztat az egyház némely hittelt különösen. Az általános alapvető hittani rész után a tizenkét ágózatot az első, második, harmadik isteni személynek a teremtés, megváltás és üdvözítés körül való munkálkodása szerint csoportosítja s így szól végül az utolsó dolgo- ket tárgyaló ágózatokról. Így oszlik fel tankönyve négy szakaszra, illetőleg tárgyalja a 12 ágózatot a leglogikusabban egymásután következő négy szakaszban. Erdeme az új hittani könyvnek, hogy helylyel-közel emlékeztet a már tanult szertartásokra, majd hittani okát adja azon küzdelemnek, melyet az egyház történelme folyamán sokszor fiaival vívott (pl. VIII. *Henrik* a házasságnál.)

Nem kerüli ki továbbá figyelmét a vallás gyakorlati oldala sem, azért mindjárt a meghatározásban azt mondja, hogy »a vallás az Istenre vonatkozó igazságok és az ember kötelező erkölcsi életszabályok összege« s ezért a vallástannak két része van: 1) hittan, 2) erkölcsan. Ez a valóban körültekintő hittan tanítás, mely mindenkor feltünteteti adott alkalommal a hit tanítás tárgyainak egymásra való vonatkozását, hogy a növendékkel meg lehessen értetni hittannak, erkölcsannak, egyház-történetnek egybeolvadását annak kimutatásában, mi a vallás, melyik az igaz vallás, mi a teendője a vallásos embernek. Ez az új *Pokorny* könyvében: a különböző szempontok felhasználása a hit igazságainak megvilágításában.

Videant consules, hogy a mi jó, azt si-essünk iskoláinkban alkalmazni! (m)

TANÜGY.

A községi iskolaszék ülése.

Az ujonnan alakult községi iskolaszék tegnap délután tartotta legelső ülését. Régi nóták, sokat hányt-vetett kérdések forngtak szőnyegen s így az iskolaszék új tagjai nem voltak tájékozatlanok a szóban forgó kérdések eldöntésénél.

Az első iskolaszéki ülés lefolyása azonban sokkal hevesebb volt, mint első pillanatra gondoltuk volna. Talán mert elmérgesedett dolgot tárgyaltak. Nagyobbára a régi iskolaszék tagjai mérték össze halomra növekedett érveiket a csütörtöki szünet mellett és ellen. Hogy ez a kérdés ismét tárgyalás alá került, annak az oka, mert a közigazgatási bizottság megsemmisítette a községi iskolaszéknek a múlt évben a csütörtöki szünet főtartása mellett hozott határozatát, s ennek alapján a királyi tanfelügyelő átirta az iskolaszéknek, hogy az 1906—7. tanévre rendelje el a szerda és szombat délutáni szünetet, mert a közigazgatási bizottság határozata alapján nem áll módjában a községi iskolák órarend beosztását — amely a csütörtöki szünet fenntartását célozza — jóváhagyni.

Hosszas és heves vita fejlődött ki ennek nyomán. A paragrafusok csak úgy röpködtek

a levegőben s a vége a sok elhangzott színes beszédnek az lett, hogy a községi iskolaszék nagy szótöbbséggel elhatározta, hogy mindaddig, míg a miniszterium az egyesek által oda benyújtott fellebbezés alapján véglegesen dönt e kérdésben, — a községi elemi iskolákban a csütörtök marad szünnap gyanánt.

A gyűlésen az új iskolaszék újonnan választott alelnöke Sipos Orbán elnökölt. A gyűlésen jelen voltak:

Dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Auspitz Adolf, dr. Berkovits Ferenc, Bozóky Béla, dr. Döry Ferenc, dr. Fenyő Sándor, Gábel Jakab, dr. Gáthy Bálint, dr. Grósz Menyhért, Grósz Sándor, dr. Hoványi Féza, Kiss Elek, dr. Kurländer Ede, Mezey Mihály, Rutter Emil, Sáfrány Lajos, Stark Gyula, dr. Thury László, Várady Mór, Bodnár János, Balogh Károly, Materny Imre, Réz Mihály, Sulyok István, Winkler Lajos, Bitzó János, Bérczynyé H. Paula, Katonáné T. Róza, Páll Ilona, Szabó Sándor, Vaday József.

Az elnöki jelentések kapcsán az elnöki előterjeszti, hogy a kir. tanfelügyelő a múlt jegyzőkönyv ama pontját, mely a csütörtöki szünet fönntartását határozza — nem fogadja el. Itt egyszerűen napirendre tértek e kérdés fölött.

A szegény tanulók tankönyv szállítását az árlejtés folytán legelőnyösebb ajánlatot tevőnek, Sebő Imre könyvkereskedőnek adták ki.

Csereyné Z. Anna tanítónőnek 5 havi, Simonyné P. Nárcisz tanítónőnek 1 havi szabadságot engedélyeztek.

A vizsgálati elnökök gyűlése a tanítók áthelyezésében intézkedett. Ez ellen az olasz-i városrészből Váraljára helyezett Nagy Dezső tanító felebbezett.

A felebbezés fölött az iskolaszék napirendre tért s miután Nagy Dezsőt az iskolaszék mint ambiciózus, szorgalmas és kiváló tanítót ismeri, visszaautasítja azt a vádat, mintha ez az áthelyezés büntetés volna, vagy az illető egyén értékének csökkentését célozná. Ez áthelyezés alapja csupán tanügyi politika.

E kérdéssel kapcsolatban dr. Berkovits Ferenc indítványozza, hogy a jövőben az áthelyezéseknél, amennyiben ez lehetséges volna a tanítók is megkérdéztessenek. Méltányossági okokból az iskolaszék elismeri az indítvány jogosultságát.

A községi iskolai beiratások eredménye az, hogy már eddig több növendék iratkozott be, mint a mennyi a múlt tanév végén volt. Ennélfogva a legközelebbi parallel osztályok föllállítása válik szükségessé. Új tanerők alkalmazására az iskolaszék fölhatalmazza az elnökséget.

Dr. Grósz Menyhért a jövő tanévre kéri a kiegészítő tanerők kinevezési jogát az iskolaszék számára fenntartani.

Sulyok kérdésnél az egyensúly félreállítására kéri a férfi tanerők alkalmazását.

Dr. Döry. A községi iskoláknál 39 nő és 18 férfi van alkalmazva. Erre a jövőben figyelemmel kell lenni.

Végül a közigazgatási bizottság átirata fölött hangzottak el pro és contra vélemények. A vitasoron az ügy minden részét elemezték s az egy óra hosszúságú tartó vita véget vetett egyelőre a bizonytalan állapotnak. Még a miniszterium döntése meg nem érkezik, addig a tanítók a tanfelügyelőség által jóvá nem hagyott órarendek alapján — a csütörtöki szünet fenntartásával tanítanak.

Apróbb ügyek elintézése után a gyűlés véget ért.

TÁVIRATOK.

A Washington szobor leleplezése.

Budapest, szeptember 12. (Saját Tud. Táv.) Vasárnap leleplezik le Washington szobrát Budapesten. A leleplezés ünnepélyére tegnap több mint 350 amerikai magyar érkezett a fővárosba. Az amerikai magyarok egy háromméteres koszorút fognak elhelyezni Kossuth Lajos

síremlékén, melyet saját költségükön feldíszítenek. Koszorút helyeznek továbbá Szent István szobrára is, mely alkalommal Prohászka Ottokár székestehérvári püspök beszédet mond. A Washington szobor leleplezésénél az amerikai magyarok részéről Kohányi Tivadar tart beszédet.

Gorkij nagybeteg.

Budapest, szept. 12. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik, hogy Gorkij ismét erősen megbetegedett. Tüdőbaja most nagyon elhaltalmasodott, úgy hogy aggódnak életéért.

Haldokló orosz herceg.

Berlin, szeptember 12. Albechi orosz herceg itt végnapjait éli.

Az orosz forrongás.

Varsó, szeptember 12. A volchimai testőrezred katonái két társuk megölését azzal bosszultak meg, hogy az utcán járó emberekre lőttek. Több embert megöltek 30-at megsebesítettek.

Varsó, szept. 12. Tegnap délután temették el azt a 2 két katonát, akik Siedlicében a zavargás kitérőse előtt ismeretlen merénylők golyóitól elesetek. Ugyan akkor több zsidót is temettek, akik a zavargásban életüket veszítették. A két katona temetésénél a csapatok sortűzet adtak és többen megsebesültek.

Berlin, szeptember 12. Siedletzből jelentik: A kórházban borzasztó állapotok vannak. Olyan szobában, mely csak 10 emberre való 70-et helyeztek el. A katonák golyói a kórházba is behatoltak és egy 20 éves ápolót megöltek, többet megsebesítettek. A mézárulás intézője egy dragonyos alezredes volt, ki részeg állapotban intézkedett. Tegnap este 3 zsidót agyonlőttek és 9-et megsebesítettek.

Z E N E.

Kamara zeneestélyek.

Erdekes és városunk zenei életére nézve nagyfontosságú terv megvalósításán fáradozunk néhány ismert műkedvelő zenésze. Mint haljuk, a téli szezonban több koncert rendezését tervezik, amelyek keretében a kamara zeneirodalom gyöngyeit óhajtják a nagyközönséggel megismertetni, hogy ezzel szegényes zenei életünket felevenítsék. A koncertek műsorát Hajdn, Mozart, Beethoven, Schuber, Govard Dvorá és Dolmányi legkiválóbb kamara zene alkotásából állítják össze, és azonkívül reménylik, hogy mindegyik koncertre egy-egy kiváló művészt is megnyernek solo számok előadására. Az első két koncertre már sikerült is két művészt megnyerniök, kik készséggel vállalkoztak a szép terv megvalósítására.

A művészek egyike Stetáiai Imre zongoraművész, ki a budapesti conservatorium elvégzése után Ferruccio Busoninál, a jelenleg élő zongora művészek egyik legnagyobbikánál tanult.

A berlini Hochschulén most készül a Dolmányi vezatése alatt művészi kúrútjára és hisszük, hogy a magyar névnek sok dicsőséget fog szerezni.

A másik művész dr. Remner Arpád, karlsbadi fürdőorvos, a Nemzeti Zenede nagynevű volt kocert mestere, ki egyike a magyar hegedűművészek legkiválóbbjainak.

Örömmel üdvözljük buzgó műkedvelőink vállalkozását, mely a klasszikus zene iránti szeretet és lelkesedést van hivatva terjeszteni minden szép és nemes iránt fogékony társadalmukban.

NYILTTÉR.

Bercencei szilvát

pálinkafőzésre, hektoliterenként *hat koronáért* vásárol az Érmelléki részv. társaság, Nagypiac-tér 10. sz.

1789.

KÖZGAZDASÁG.

Bihar vásárt kér.

Bihar községének ez ideig nincs vására. A nagy kiterjedésű községnek, melyet Csatár, Hegyközkovácsi, Száldobágy, Bihar-Püspöki községek környeznek, jelenleg gazdasági viszonyai igen rosszak. Ezelőtt mintegy 170 évvel a községnek volt rendes vására és az akkori községi gazdaságnak a jelenlegi még csak nyomába sem léphet. A lakosság ott tulnyomóan gazdálkodó és a föld meglehetősen terem azonban az értékesítés nehézségei miatt nem tudják érvényesíteni fáradságos munkájuk eredményét.

Ismeretes általánosságban, hogy azon a vidéken igen sok gyümölcsöt termelnek. Ha még a gabonát értékesítik is jól rosszul, a gyümölcsstermést azonban határozottan nem tudják értékesíteni. Egyedüli vásár, melyen el tudnák adni a termést a nagyváradi vásár, azonban még be sem érnek a városba, utközben a kofák el fogják őket és a lehető legolcsóbb árért megveszik az árut. A termelő pedig megy vissza, még örül rajta, hogy hamar megszabadult az árutól.

Az ilyen kereskedelem természetesen visszahatással van a község közgazdasági viszonyaira, a termelés fejlesztésére, a haladásra. Megfigyelve a viszonyokat a vásár megvonásától kezdve a jelenkorig, Bihar község határozottan visszafejlődött. E visszafejlődés most felébresztette a lakosságot és mozgalmat indítottak, hogy községük részére vásártartási jogot kérnek. Kérelemmel is járultak most a központi főszolgabíró útján a kereskedelmi miniszterhez, hogy mozgalmuk célját keresztül vigyék. Némi nehézségekbe fog ugyan ütközni a kérelem, azonban remélhetőleg sikerülni fog az.

A nagylétai nagyvásár. Biharvármegye egyik legnagyobb községében az idei őszi nagyvásár október 4-ére esik. E nap azonban az izraelitáknak ünnep, és így a kereskedelem sokat veszítene ha 4-én lenne megtartva a vásár. Most a nagylétaiak kérelemmel járultak az alispán útján a kereskedelmi miniszterhez, hogy az október 4-én szokásos nagyvásár ideje ez évben szeptember 27-én legyen megtartva. A kérelem tegnap érkezett meg az alispánhoz.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hinsenkamp Ernő

műszaki iroda.

Ganz és Társa motorosztályának, valamint Drössler Károly pozsonyi gépgyárának kerületi képviselője **Nagyváradon, Tisza Kálmán-tér 3 szám.**

Legjobb szerkezetű benzin-, szívó-, gáz- és légszusz motorok 1—200 lóerőig. — Gazdasági gépek

KIVÁLÓ KITÜNŐ VETŐGÉPEK. BORSAJTÓK,

cséplőkészletek motor és gőzhajtással. — Malom és olajgyár berendezések stb. kaphatók. Minden a gépszakmába vágó munka u. m. szakértői vizsgálat és vétemény, becslés, tervezés elvállaltatik.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására adni, hogy a **Fő-utcán, Rimánócy-házban 16 év óta**

fűszerkereskedést

Munk Gábor urtól

megvettem s azt egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

fűszer- és csemege üzletté

alakítottam át, melyet törvényszékiileg bejegyzett saját nevem alatt vezetek.

Ezen a téren szerzett számos évi gyakorlatom garantiát nyújt arra, hogy a nagyérdemű vásárló közönség igényeit minden tekintetben kielégítek. Kérve szíves pártfogását vagyok

kitünő tisztelettel 1764.

PAP JENŐ.

Üzlet áthelyezés.

A Fekete Sas szálloda épületének lebontása miatt

katonai és polgári

szabó-üzletemet

Fő-utca, Orsolya-zárda-épületbe helyeztem át.

A n. é. közönség és vevőim további nagybecsű bizalmát kérem kitünő tisztelettel

Sz. Kocsis János,

katonai és polgári szabó. 1741.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

*Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünköt idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű*

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalat.
Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. é. izzólámpa körtéket tartó raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképes-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

s erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

A NAGY

végeladás

már folyó évi október hó 15-én berekesztetik

SPITZER TESTVÉREK zöldfa-utcza üzletében.

Az idő rövidsége kényszerít, hogy a még meglevő kelmék árát újból tetemesen leszállítsuk és most már minden árért

a beszerzési raknál sokkal olcsóbban is eladjuk.

Különös figyelem!

Női őszi felöltők még olcsó árban is!

Női kosztüme és fekete szövetek fél árban is!

Az összes téli posztók és barketek minden árért!

Függönyök és ágyterítők részben fél ár!

Szőnyegek az ár egyharmada elengedésével!

Közismert jó rózsahegy-i vásznak, késmárki abroszok, szervieták, törülközők, Schroll-féle finom siffonok, finom fehérpíke barketek *bármily olcsón is* eladatnak.

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyéb nemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörölők, kerevet átvetők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, úri, ebédlő-, hálószobáknak legújabb styl szerint. Ágy-, asztal, flanel-, kocsis- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben. Jutányos árak mellett.

Haas Fülöp és Fiai

gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca. Rimanóczy-palota.

Figyelem.

A közelgő iskolai évre tanintézetekbe menő gyermekek és leánykák számára szükségelt teljes fehérnemű-felszereléseket, paplanokat, trikókat, harisnyákat, zsebkendőket a t. közönség a legjutányosabb áron szerezheti be az

Alkalmi Áruház-ban

Nagyváradon, Fő-utca Rimanóczy-palota.

Nagy választéku újdonságok ruhakelmékben, selymékben, női és férfi fehérneműekben vászon és asztalneműekben. Nagy mennyiségű szövet és selyem maradványok minden elfogadható árban. — Kérem a t. közönséget áraim olcsóságáról meggyőződni. Tisztelettel

SZÉKELY JENŐ.

BARNA JENŐ

női ruha és divatcikkek áruháza FŐ-UTCA, Veiszlovits-ház.

Üzletmegnyitás!

A n. é. közönséget tisztelettel értesitem, hogy női divatáru üzletemet Nagyváradon, (Fő-utca Veiszlovits-ház)

megnyitottam.

Áruházamat teljesen fővárosi mintára rendeztem be. Raktáron tartok: **Női divat, kosztüm kelméket, blouz-selymeket, vásznat, fehérneműt.**

Nagy választék áll csipkékből, ruhadiszekben, rövidáru, varró kellékekben a t. vevőközönség rendelkezésére

Áraim kitűnő minőségéért szavatosságot vállalok

Szolid szabott árak!

A nagyérdemű közönség üzletemben elsőrendű kiszolgálással a legjobb árunál is igen **előnyös árakkal** találkozhat.

Midőn még megemlítem, hogy ismereteimet, szakképzettségemet és tapasztalataimat a helybeli **Ifj. Kohn Sámuel cégnél** 10 éven keresztül sajátítottam el, magamat a nagyérdemű vevőközönség kegyes jóindulatába ajánlva kérem kitűnő pártfogásukat.

Kiváló tisztelettel

Barna Jenő.